

A csengelei művészetoktatás története

Czirokné Krizsán Zsuzsanna

Bevezetés

A művészeti iskolai oktatás rövid időtartamot ölel fel, viszonylag könnyű áttekinteni, hiszen három nagy korszakot tartalmaz. Ezek az időszakok a település igényeitől, valamint a társadalom politikai, gazdasági változásaitól függően alakultak ki. Az intézményesített művészetoktatás előtt is működtek kulturális csoportok Csengelén, erről tanúskodnak a régebbi alapító okiratok. Így működött az Aranyeső néptáncsoport Rényi László vezetésével. Tagjai voltak az alapításkor:

Bánhidi Bernadett.
Bozó Anett
Gyovai Mónika
Gyovai Renáta
Hencz Teodóra
Kuklis Mariann
Minkó Ágnes
Müller Anikó
Pálinkás Ágnes
Pálinkás Gergely
Pigniczki Anikó
Ráczi Gabriella
Rényi Virág
Sisák Edit
Sisák Erika
Süli Gabriella
Szabó Attila
Szabó Zoltán
Tóth Csilla

Közös dalolás, muzsikálás élménye hozta létre a Népdalkört és a Cite-razenekart, vezetőjük Papp Istvánné Terike néni volt. Lelkes irányításával eljutottak Csongrád megye számos településére, valamint megyehatáron kívül is megmutathatták tudásukat. Terike néni halála után Rényi László vette pártfogásba a csoportot, az ő vezetésével folytatják azóta a megkezdett munkát.

1993-ban az Általános Iskola énekszakos tanárt keresett, erre a pályázatra jelentkezett Czírok Zoltán, aki akkor a Kisteleki Művészeti Iskola harmonatanára volt. Szívesen és lelkesen vetette bele magát az iskolai énektanításba.

A művészetoktatás kezdetei

Szeptemberben az éneklés, dalolás megszerettetésén kívül a zene birodalmába is szeretne volna bevezetni a falusi, tanyasi kisgyermeket. Furu-lyacsoportot szervezett, melyre először kilenc tanuló jelentkezett. Bánhidí Bernadett, Csányi Ildikó, Csányi Krisztina, Csókási Zoltán, Fekete Piroska, Hencz Teodóra, Kovács Szilveszter, Süli Gabriella, Vörös József, Vörös Judit.

Az első Mikulás-báli műsorban ebben az összeállításban már fel is léptek, nagy sikert aratva. Ezek a gyerekek lelkiismeretesen dolgoztak, őket látva társaik közül is egyre többeket kezdett érdekelni a zenetanulás. A közös munka, a zene szeretete jó „csapattá” kovácsolta őket.

Az Általános Iskola vezetését – Varga Lászlónét és Nagy Czírok Gyöngyvért – egyre inkább az foglalkoztatta ebben az időszakban, hogy a Mikulás-báli műsort nyitótáncal lehetne színesíteni. Tervük megvalósításához tehát tánc tanárt kerestek. Legkézenfekvőbb megoldásnak tűnt, a férj után a feleséget is Csengelére csábítani.

1994 szeptemberétől társastánc oktatás is szerveződött az iskolában. Czírokné Krizsán Zsuzsanna ekkor még másfél éves kisfiukkal gyesen volt, de heti egy alkalommal péntek délután foglalkozást tartott az érdeklődőknek. 30-40 általános iskolás korú gyermek jelentkezett, akikből két csoport – egy alsós és egy felsős – szerveződött. A felső tagozatosok részvételével decemberre létrejött a várva várt nyitótánc, mely nagyon nagy sikert aratott.

Ebben az évben fiataloknak is hirdetett a Faluház társastánc tanfolyamot. Minden szombaton találkoztak a résztvevők, nagy buzgalommal sajátították el a táncok alapjait.

A HAMMIDO

Látva a Csengelén folyó művészeti munkát, a munkában résztvevő gyermekek létszámát, a szegedi székhelyű HAMMIDO Művészeti és Magániskola kapcsolatba lépett a Czirok házaspárral, valamint az általános iskola igazgatójával, Heim Gézával. A beszélgetések során kiderült az, hogy intézményi keretekbe lehetne foglalni a zene- és táncoktatást, sőt kibővíteni egyéb művészeti ágakkal is. A tárgyalásokhoz Sánta Ferenc polgármester úr is pozitívan állt hozzá, így létrejött a megállapodás, miszerint 1995 szeptemberétől a szegedi HAMMIDO Művészeti Magániskola csengelei kihegyezett tagozata megkezdhetette működését.

Tanszakai:

- zeneművészet: furulya, rézfúvó
- táncművészet: néptánc, társastánc
- színművészet: színjáték
- képző- és iparművészet: grafika-festészet, kézművesség

Tanárai:

- Czirok Zoltán: furulya, rézfúvó
- Czirokné Krizsán Zsuzsanna: társastánc
- Fejes Sándor: grafika-festészet
- Heim Gézáné: színjáték (11 – 14 éves korosztály)
- Lantosné Horváth Irén: kézművesség
- Pálinkásné Kordás Ágnes: színjáték (7 – 10 éves korosztály)
- Rényi László: néptánc

Nagyon népszerűvé vált az általános iskolás korosztály számára a művészeti iskola. Első évben 146 tanuló iratkozott be. Az általános iskolásokon kívül az óvoda nagycsoportosai is igénybe vehették már ekkor a művészeti iskola szolgáltatásait. Az iskola a kézműves foglalkozások alapanyagait biztosította, valamint az ének foglalkozásokat művészeti iskolai tanár tartotta, tartja folyamatosan.

A kilenctagú furulyaegyüttes kibővült, egyre kedveltebb elfoglaltság lett a gyermekek körében a zenetanulás. A furulyát folyamatosan felváltották a rézfúvós hangszerek. Sokan vállalták, hogy a furulya mellett trombitázni, harsonázni, tubázni stb. tanuljanak. A furulyazenekar mellett rézfúvós együttes alakult.

A művészeti iskola munkájára jellemző, hogy tanulói félévkor és év végén számot adnak tudásukról. Félévkor színpadi bemutatón láthatja a közönség, mit tanultak a gyerekek, év végén pedig a tanárokból álló bizottság előtt egyesével vizsgáznak a tanultakból. Ez a vizsgarendszer napjainkig így zajlik.

1995/96-os tanév

Ez az év az, amelyben a művészeti iskola bebizonyította, hogy ilyen kis lélekszámú településnek is szüksége van olyan intézményre, ahol a művészetekkel ismerkedhetnek a gyerekek, és a tehetségek pályára irányítását is felvállalja.

Mikulás-báli nyitótánc 1995-ben (fotó: Csókási Zoltánné)

1996/97-es tanév

Ebben az évben ugyanazok a tanárok tanítottak ugyanazokon a tanszakokon 150 főt. A rézfúvós együttes fúvószenekarrá alakult át. A társastáncosokból 12 lány mazsorettcsoportot alakított, mely a fúvószenekarral együtt szerepelt. Első közös fellépésükkel a település lakóit örvendeztették meg. Pünkösdkor végigvonultak Csengele utcáin, zenés ébresztővel köszöntve a lakosságot. A szülők, ismerősök süteménnyel, üdítővel kínálták a tánctól, fúvástól elfáradt gyerekeket. Nagyon nagy élmény volt felnőttek, gyerekek egyaránt.

E tanévben rendezte meg a HAMMIDO Magán Művészeti Iskola csengelei tagozata az első Falusi Művészeti Iskolák Találkozóját. Ezen részt vehetett minden olyan Csongrád megyében működő művészeti iskola, melynek van kis településen működő telephelye. Itt bemutathatta minden intézmény a legjobb produkcióit, melyeket az iskolák képviselőiből alakult zsűri bíralt el.

A csengeleiek díjazottjai:

- Vörös József harsona
- Furulyazenekar
- Fúvószenekar
- Mazsorettcsoport

Részt vettünk még a Maros Menti Fesztiválon:

- Vörös József szólóhangszer
- Mazsorettcsoport
- Társastánc csoport
- Színjátósok kicsik
- Színjátósok nagyok

Minden csoport eredményt ért el.

1997/98-as tanév

152 tanuló iratkozott be. A tanszakokon változás történt, megszűnt a néptánc és a grafika-festészet tanszak, újként az ütőt hirdették meg, Greksa Tibor vezetésével. A gyerekek először nagyon sokan jelentkeztek, de amikor kiderült milyen sokat kell gyakorolni, többen visszariadtak, abbahagyták a dobolást.

A művészeti iskola bemutatkozó kiállítása 1997-ben (fotó: Lantos István)

Rendszeres résztvevői lettek a Mikulás-báli műsornak a művészeti iskolások. A nyitótáncot a 8. osztályosok táncolják. Ez nagyon fontos, mert olyanok is vállalták a tánc tanulást, akik addig nem voltak kapcsolatban ezzel a művészeti ággal.

Ez évi eredmények:

a) Falusi Művészeti Iskolák Találkozásán:

- Vörös Judit trombita
- Sutka Mihály tuba
- Társastáncsoport

b) Deszki Maros Menti Fesztivál:

- Színjátékosok
- Társastáncosok
- Vörös Judit trombita

c) Kézművesek:

- grafikai, festményei, kézműves munkái, különböző pályázatok részt-

A furulyakar 1997-ben (fotó: Nacsa Jánosné)

vevői

- Csorvási Fúvószenakari és Mazsorett Fesztivál 6. helyezés
- d) A környékbeli települések falunapjain, búcsúin a zenekar és a mazsorettcsoport állandó résztvevő.
- e) Felvételt nyert a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola zeneművészeti tagozat harsona szakára Vörös József.

Pünkösdkor ebben az évben is megvalósult a zenés ébresztő, ekkor már vendégek részvételével. A Móraalmi Alapfokú Művészeti Iskola Fúvószenekara és mazsorettcsoportja volt Csengelén. Őket is ugyanolyan nagy szeretettel fogadta a település lakossága, mint a helyi gyerekeket.

1998/99-es tanév

Nagyon fontos megemlíteni, hogy olyan növendékek is beiratkoztak erre a tanévre, akik már nem tagjai az általános iskolának. A tanszakok vál-

tozatlan felállásban működtek ebben a tanévben.

Eredményeink:

a) Falusi Művészeti Iskolák Találkozóján:

- Fúvószenekar
- Színjátszók
- Társastáncosok
- Kézművesek

b) Százhalombattai Fúvószenekari és Mazsorett Fesztivál

c) Deszki Maros Menti Fesztivál:

- Társastáncosok
- Színjátszók

d) Budapesti Mazsorettparádé a Hősök terén III. helyezés

e) Képzőművészeti pályázatok

Pünkösdkor a hagyományos zenés ébresztő résztvevője a Kisteleki – Csengelei egyesített fúvószenekar, a csengelei utánpótlás és ifjúsági mazsorettcsoport.

A kerámia szakkör kiállítása 1998-ban (fotó: Lantos István)

1999/2000-es tanév

Beiratkozott tanulók száma 162 fő. Ebben a tanévben is a már megszokott működési rend szerint folyt a művészeti iskolai oktatás.

Eredményeink:

- a) Falusi Művészeti Iskolák Találkozója:
 - Gurdics Renáta – Gyovai Renáta trombita
 - Fúvószenekar
 - Társastáncsoport
 - Gyovai Krisztián kézműves
- b) Csorvási Nemzetközi Fúvószenekari és Mazsorett verseny III. helyezés
- c) Százhalombattai Fúvószenekari és Mazsorett Fesztivál
- d) Mezőkövesdi Fúvószenekari és Mazsorett Fesztivál
- e) Izsáki Fúvószenekari és Mazsorett Fesztivál
- f) Vörös Judit felvételt nyert a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola zeneművészeti tagozatának trombita tanszakára.
- g) Szomszédoló Ásotthalommal

A pünkösdi zenés ébresztőn két zenekar és mazsorettcsoport vett részt. Az Izsáki Mazsorettcsoport a Csongrádi Ifjúsági Fúvószenekarral, valamint a Csorvási Ifjúsági Fúvószenekar és Mazsorettcsoport szerepelt a lakosság változatlan érdeklődése és szeretete mellett.

2000/2001-es tanév, a „kritikus” év

Hogy miért? A település és az általános iskola vezetéséből mindenben segítséget kapott a helyi művészetoktatás, de a szegedi igazgatóság nagyon sok kérést nem teljesített, nem jutott pénz sem ruhára, sem hangszerre, különböző fejlesztésekre. Sánta Ferenc polgármester úrral és Heim Géza igazgató úrral egyeztetve a művészeti iskola tanári kara úgy döntött, hogy ha sikerül, a következő tanévtől önálló csengelei iskolaként folytatnánk működésünket. Tavasszal elkezdődtek a különböző egyeztetések, engedélyek begyűjtése. Az átalakulástól függetlenül az iskolai oktatás változatlanul folyt tovább. Sem a szülőknek, sem a tanulóknak nem származott hátránya a változások előkészítésének idején. Rendezvényeinket is ugyanúgy megtartottuk.

A balástyai szomszédolón 2001-ben

Eredményeink:

- a) Falusi Művészeti Iskolák Találkozóján:
 - Erdélyi Otília trombita
 - Kovács László tuba
 - Ütőegyüttes
 - Képzőművészek
- b) Üllési Fontos Sándor Képzőművészeti versenyen: Erdélyi Otília, Kővágó Nóra, Hegedűs Csilla
- c) Szomszédoltunk Balástyával.

Csengelei Alapfokú Művészeti Iskola

A 2001/2002-es tanévtől már önálló csengelei művészetoktatási intézményként kezdtük meg működésünket. Fenntartója Czirok Zoltán, egyéni vállalkozóként. Tanszakokon csak annyi változás történt, hogy új rézfúvos

*A zenészek és mazsorettek az első, 2001-es karácsonyi koncerten
(fotók: Nacsa Jánosné)*

tanár, Sztankovics Sándor és szolfézstanár, Horváth Livia kezdte meg munkáját. Anyagi lehetőségek birtokában sor került hangszerek, ruhák, kézműves eszközök, magnók vásárlására, amellyekkel az oktatás hatékonysága megnőtt.

A Mikulás-báli műsorban aktív közreműködők a művészeti iskolások.

Átalakult a Falusi Művészeti Iskolák Találkozója. Megadott kategóriákra lehet jelentkezni, és meghívott zsűri értékeli a látott produkciókat.

a) Díjazottak ebben az évben:

- Erdélyi Otília trombita
- Kovács László tuba
- Tóth-Andor Bea furulya
- Hell Tímea furulya
- Ütőegyüttes
- Társastánccsoport
- Kővágó Nóra grafika
- Hegedűs Csilla grafika
- Erdélyi Otília grafika

b) Fiatal Művészeti Iskolák Találkozója, Szeged

- Kovács László II. helyezett
- Erdélyi Otília I. helyezett
- Gyovai Renáta trombita
- Tóth-Andor Bea furulya

c) Országos Trombitaverseny, Kiskőrös

- Erdélyi Otília III. helyezett

d) Deszki Maros Menti Fesztivál

- Kovács László tuba
- Gurdics Renáta trombita
- Gyovai Renáta trombita
- Erdélyi Otília trombita
- Tóth-Andor Bea furulya

e) Erdélyi Otília felvételt nyert a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola grafika tanszakára.

f) A Szomszédoló rendezvénysorozaton Röszkével láttuk egymást vendégül.

- g) Az önállóság azt is lehetővé tette, hogy külföldi úton vegyenek részt a csapatok. A Fúvószenekar és Mazsorettcsoport Erdélyben vendég-szerepelt Korondon, Szentegyházán, Rétyen.

Pünkösdkor Százhalombattát és Kiskőröst láttuk vendégül. Nagyon jó hangulatú menetzenét és térzenét láthatott a közönség Csengelén.

Az önálló művészeti iskola új kezdeményezése a Karácsony másnapján megrendezett Karácsonyi koncert volt. Nagy izgalommal készült a zenekar és a mazsorettek apraja-nagyja a fellépésre. Az érdeklődés minden várakozást felülmúlt. A 400 fő körüli közönség nagyon jól érezte magát, lelkes tapsal buzdította a gyerekeket.

2002/2003-as tanév

Beiratkozott tanulók száma 160 fő. Még mindig sok növendékünk visszajáró. Főiskolásként, egyetemistaként is fontosnak tartják, hogy részt vehessenek a közös munkában. A tanszakok és tanárok változatlanok.

Eredményeink:

- a) Falusi Művészeti Iskolák Találkozója:

- Tóth-Andor Bea furulya
- Hell Tímea furulya
- Szabó Anita trombita
- Ütőegyüttes
- Társastáncsoport
- Színjátzó csoport
- Kucsora Boglárka képzőművészet
- Novák Krisztina képzőművészet

- b) Szomszédoló volt Zákányszéken, vendégül láttuk egymás csoportjait. Az utaztatás és vendégüllátás költségeit a polgármesteri hivatal fedezte.

- c) A Fúvószenekar és Mazsorettcsoport Csengele és a környék településeinek rendezvényein állandó résztvevő volt.

- d) Ennek a tanévnek a nyarán ismét külföldi út lett jutalmuk a fúvószenekarosoknak és mazsoretteseknek. Jutalom a sok-sok feláldozott hétvégéért, a fárasztó szereplésekért, valamint a feltétel nélküli bizalomért, amelyet a csoportok vezetői érezhetnek. Horvátországban öt csodálatos napot töltöttek, élvezték a napot és a tengert.

A kis színjátékosok Röszkén (fotó: Nacsa Jánosné)

December 26-án a Karácsonyi koncert már másodszer került megrendezésre. A mobil színpad – melyet a polgármesteri hivattal együtt sikerült elkészíttetni – lehetővé tette, hogy minden csoport a közönség számára láthatóvá váljon, produkciói élvezhetőek legyenek. Ismét telt ház előtt hatalmas sikerű koncertet tartottunk.

Pünkösdkor Nagykőrös, Mindszent és Korond együttese jöttek Csengeleire. A korondi fúvószenekar erdélyi utazásunk során vendégül látott bennünket, elhalmoztak szeretetükkel és ajándékaikkal. Nagyon nagy öröm volt, amikor elfogadták meghívásunkat és részt vettek a pünkösdi zenés köszöntőn, térzenén. A csengelei családok is megvendégelték a korondiakat, ezáltal a baráti kapcsolatok tovább mélyültek.

2003/2004-es tanév

Még nem zárult le, de az eddigi események és a tervek megfogalmazhatók. A tanév elején egy új rézfúvós tanárral bővült a művészeti iskola tanári kara. Őt Gömöri Balázsnak hívják, kisteleki lakos és ebben a tanévben fog végezni a miskolci Zeneművészeti Főiskolán harsona szakon.

A Mikulás-báli műsorban aktív közreműködők voltak a művészeti iskola tanulói. A nyolcadikos növendékek táncolták a nyitótáncot: Bakos Klára, Balázs Norbert, Bata Tibor, Csókási Péter, Hell Tímea, Horváth Gábor, Magony Levente, Nagy Gábor, Novák Krisztina, Papp Sándor, Papp Tamás, Sági Ildikó, Szabó Anita, Tisóczki Csilla, Tisóczki István, Tóth-Andor Bea, Tóth Anita, Vágó Anita.

Ismét nagy siker volt a december 26-án megrendezett Karácsonyi koncert, melyen ebben az évben már társastáncosok is felléptek fúvószenekari kísérettel. A közönség tapsa meggyőzte a szereplőket arról, hogy „A zene az kell – mely körülölel...”

Az idáig eltelt kilenc-tíz év bebizonyította azt, hogy a művészetoktatásra szükség van. A felnövekvő nemzedéknek már természetes dolog lesz az, hogy értsék és értően hallgassák a zenét, merjenek megmozdulni, ha egy táncdallamot hallanak, tudják az alapvető viselkedési normákat, illem-szabályokat. Legyenek kreatívak, alkotóak, legyenek szépre, jóra fogékonnyak.

Iskolatörténetünk eddig eltelt rövid szakaszában is voltak változtatások, amelyeket társadalmunk politikai, gazdasági változásai tettek szükségessé. Reményeink szerint – bármilyen működtetési változásokat is kell még az évek folyamán eszközölni – a lényeg nem fog változni: mindaz a szép, és jó információ, tudás jusson el a csengelei gyerekekhez, amellyel ők többek, gazdagabbak lehetnek, figyelmük az emberi és természeti környezet esztétikumára, szépségére irányulhat.

Mindez a „csoda” azonban nem valósulhatna meg, ha nincs Sánta Ferenc polgármester úr, a képviselő-testület, Heim Géza igazgató úr és a tan-testület, akik minden lehető támogatást, együttműködést biztosítanak a művészetoktatóknak.

Külön köszönet illeti a szülőket, családokat, akik áldozatot vállalnak azért, hogy gyermekük zenével, táncsal, színjátékkal, képzőművészettel is-

merkedhessen. Sokszor családi programokat igazítanak a művészeti iskolás elfoglaltságokhoz. Köszönöm a gyerekeknek, akik részt vesznek ezeken a képzéseken, szabadidejüket áldozzák azért, hogy többek legyenek egy kicsit, mint az átlag. És végül köszönöm azoknak, akik szívesen hallgatják, nézik előadásainkat, lelkes tapsukkal buzdítják növendékeinket.